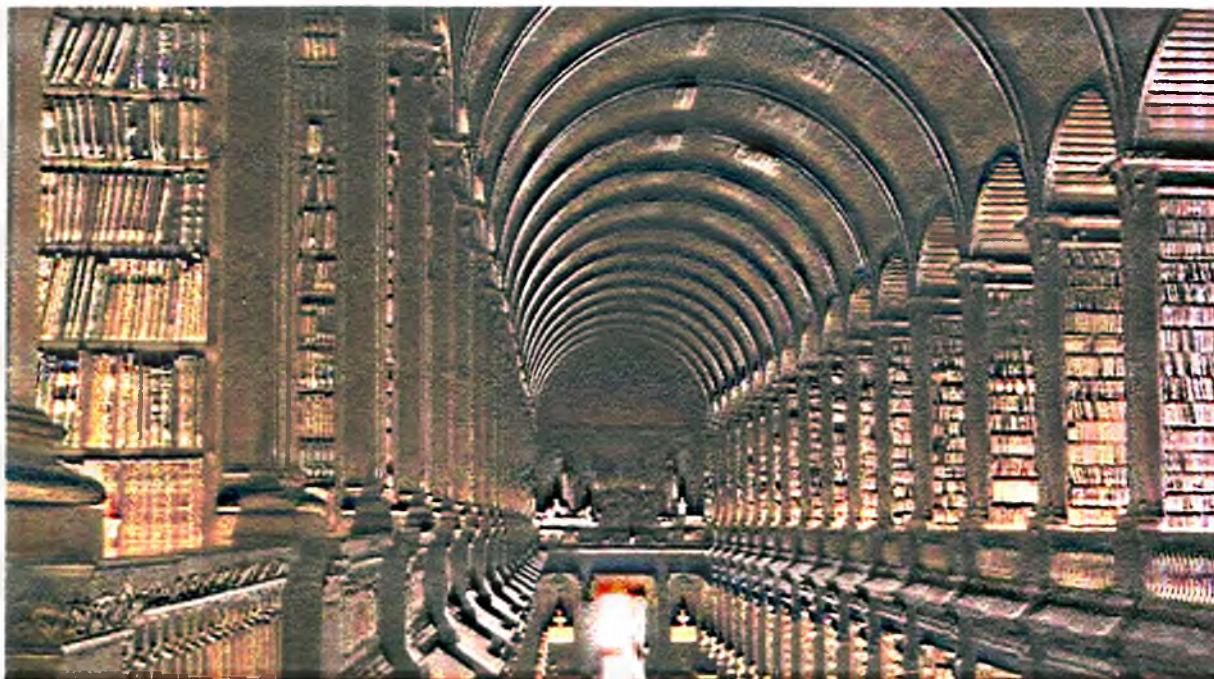

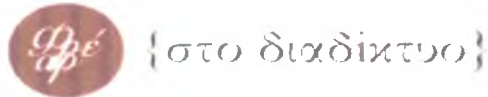

{στο διαδίκτυο}

Για την «Ανθολογία της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής» του Γ. Αράγη – γράφει η Νότα Χρυσίνα

27/01/2020 7 λεπτά

Στοιχεία εσωτερικής σχέσης και ενότητας έργων και κριτικού λόγου

Είναι δύσκολο να καλύψει κάποιος κριτικά μια *Ανθολογία* όπως αυτή του Γ. Αράγη καθώς ο ανθολόγος διαθέτει έναν τεράστιο πλούτο εμπειριών μέσα από την ασχολία του με την κριτική της λογοτεχνίας. Ο συγγραφέας έχει συνεργαστεί με πολλά αξιόλογα περιοδικά και έγκριτες εφημερίδες όπως: *Ενδοχώρα, Δοκιμασία, Αντί, Διαβάζω, Εκηβόλος, Η Λέξη, Γράμματα και Τέχνες, Πλανόδιον, Νέα Εστία, Παρατηρητής, Εντευκτήριο, Φιλολόγος, Ποίηση, Κ, Μανδραγόρας* κλ.π., *Η Καθημερινή, Το Βήμα, Ελευθεροτυπία, Αυγή, Ηπειρωτικός Αγών* κλ.π. Έχει επίσης δώσει πολλές διαλέξεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό κι έχει πάρει μέρος σε φιλολογικά συνέδρια.

Επίσης, η νεοελληνική λογοτεχνική κριτική έχει μελετηθεί ελάχιστα στη χώρα μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το νέο βιβλίο του κριτικού λογοτεχνίας Γιώργου Αράγη είναι το πρώτο βιβλίο που χαρακτηρίζεται από τον συγγραφέα του *Ανθολογία της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής* καθώς ανθολογεί αποκλειστικά κείμενα λογοτεχνικής κριτικής σε αντίθεση με τα βιβλία των Ε.Π. Παπανούτσου (1959) και Λορεντζάτου (1976) που περιέχουν κριτικά κείμενα και για άλλες τέχνες. Η *Ανθολογία* του Αράγη συμπληρώνει τη *Νεοελληνική Κριτική* (2015) του ίδιου επεκτείνοντας το υλικό του, το οποίο στο παρόν βιβλίο καλύπτει συνολικά 39 πρόσωπα.

Ως βασικό κριτήριο του συγγραφέα για την επιλογή των κειμένων ορίζεται η εμπειριστατωμένη αξιολόγηση ενός έργου ως λογοτεχνήματος. Ο ανθολόγος απορρίπτει δηλαδή την αοριστολογία, τους αστήρικτους αξιολογικούς θετικούς ή

{στο διαδίκτυο}

κριτικές που αποτελούν ιστορική μαρτυρία ή δημοσιεύτηκαν σε χρονική στιγμή που αποτέλεσε τομή για την ιδεολογική τους τοποθέτηση.

Σημαντικό γνώρισμα της αξιολογής νεοελληνικής κριτικής αποτελεί για τον Αράγη η αυτενέργεια ή αλλιώς δημιουργικότητα του κριτικού λογοτεχνίας περισσότερο παρά η θεωρητική του κατάρτιση, την οποία δεν απορρίπτει. Τη θέση του αυτή ο συγγραφέας την τεκμηριώνει με πλήθος παραδειγμάτων όπως εκείνο για τον Γ. Ξενόπουλο που ανακάλυψε, σχετικά νωρίς, τον Καβάφη χαρακτηρίζοντάς τον «ιδιοφυΐα» ενώ ο *Ερωτόκριτος* του Β. Κορνάρου περίμενε μέχρι την εποχή του Γ. Σεφέρη ώστε να αναδειχθούν οι αρετές του.

Αν και ο ανθολόγος κάνει λόγο στην εισαγωγή του για την υποκειμενικότητα ενός τόσο μεγάλου σε όγκο και σημασία έργου, η αναφορά του στην αυτενέργεια του λογοτεχνικού κριτικού δεν αποσαφηνίζεται παρά το πλήθος των παραδειγμάτων καθώς ο αναγνώστης θα πρέπει να γνωρίζει μέρος του έργου του κάθε κριτικού ώστε να κατανοεί το παράδειγμα που αφορά τον καθένα. Ίσως όμως και αυτό να μη μπορέσει να απαντήσει στην απορία του αναγνώστη, καθώς αργά ή γρήγορα θα φτάσει στο βασανιστικό ερώτημα «τι είναι λογοτεχνικότητα», ερώτημα που μοιραία συνομιλεί με τη θεωρία της λογοτεχνίας. Αυτή η παρατήρηση, φυσικά, δεν αναιρεί τη σπουδαιότητα της *Ανθολογίας* του Γ. Αράγη, καθώς είναι ένα έργο σταθμός που μπορεί να αποτελέσει αφετηρία για να μελετηθούν τα λογοτεχνικά έργα σε σχέση με τη λογοτεχνική κριτική που γράφτηκε γι' αυτά ή θα γραφτεί στο μέλλον. Άλλωστε είναι γνωστό ότι κάθε έργο ανανεώνεται μέσα από τη νέα αναγνωστική ματιά κάθε λογοτεχνικής κριτικής έτσι ώστε η συνομιλία του έργου με τα νέα κείμενα να το διατηρήσει μέσα στα αξιόλογα έργα και στον ελληνικό λογοτεχνικό Κανόνα. Ο Αράγης από την πρώτη σελίδα της εισαγωγής του δηλώνει

{στο διαδίκτυο}

Ανθολογούνται 39 κριτικοί λογοτεχνίας, καθένας από τους οποίους μας συστήνεται με βιογραφικό σημείωμα, ενώ το έργο τους παρουσιάζεται με χρονολογική σειρά. Ενδεικτικά ανθολογούνται Εμμανουήλ Στάης, Ιάκωβος Πολυλάς, Εμμανουήλ Ροΐδης, Κωστής Παλαμάς, Μιχαήλ Μητσάκης, Γρηγόριος Βύρων Λεοντάρης, Παν. Μουλλάς, Μάρη Θεοδοσοπούλου. Επίσης, οι ανθολογούμενοι είναι όλοι εκλιπόντες, με δύο εξαιρέσεις, τον Νίκο Φωκά και τον Δημήτρη Ραυτόπουλο, για τους οποίους ο Αράγης θεωρεί ότι έχουν ολοκληρώσει το έργο τους. Επίσης, ο ανθολόγος τονίζει στην εισαγωγή του ότι αναλαμβάνει όλη την ευθύνη για το γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι συμπεριλαμβάνονται στον τόμο ενώ άλλοι απουσιάζουν για τους λόγους που εξήγησε.

Λίγα λόγια για την ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνικής κριτικής και τη μέθοδο επιλογής των κειμένων

Στην περιεκτική εισαγωγή του μας πληροφορεί ότι η ελληνική λογοτεχνική κριτική αναπτύχθηκε υπό την επίδραση του Διαφωτισμού και του κλασικισμού. Η αρχή της τοποθετείται στα μέσα του 18ου αρχές του 19ου αιώνα και ακολούθησε την ανάπτυξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας, κυρίως της ποίησης, όπως εκδηλώθηκε πρώτα στα Επτάνησα και μετά στην ελεύθερη Ελλάδα. -Πολλοί Έλληνες λόγιοι σπούδασαν σε ξένα πανεπιστήμια και ήρθαν σε επαφή με τις ευρωπαϊκές ιδέες και λογοτεχνία καθώς και την ευρωπαϊκή λογοτεχνική κριτική που είχε ήδη αναπτυχθεί από τον 13ο και 14ο αιώνα.

Η νεοελληνική λογοτεχνική κριτική αρχίζει να ακμάζει στα τέλη του 19ου αιώνα παράλληλα με την άνθιση του Τύπου, καθώς στα περιοδικά δίνεται χώρος στους

Για την «Ανθολογία της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής» του Γ. Αράγη – γράφει η Νότα Χρυσίνα | frear

Φρέ {στο διαδίκτυο}
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΑΓΗΣ

Άνθολογία
τῆς Νεοελληνικῆς
Λογοτεχνικῆς
Κριτικῆς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΣΟΚΟΛΗ

κριτικογράφους να ξεδιπλώσουν το ταλέντο τους. Η λογοτεχνική κριτική, παρατηρεί ο Αράγης, χαρακτηρίζεται από εσωτερική συνοχή καθώς τα κείμενα συνομιλούν μεταξύ τους και οι νεότεροι λογοτεχνικοί κριτικοί στηρίζονται πάνω στο έργο των παλιότερων κριτικογράφων. Έτσι, ο ανθολόγος θεωρεί καθοριστική την λογοτεχνική κριτική του Ι. Πολυλά στα «Προλεγόμενα» για το έργο του Διονύσιου Σολωμού. Σε αυτό το κείμενο, όπως υποστηρίζει ο Αράγης, μπαίνουν οι βάσεις της νεοελληνικής κριτικής και απαριθμεί τις ποιοτικές διακρίσεις πάνω

{στο διαδίκτυο}

σολωμικού έργου που έκτοτε δεν αμφισβητείται, την αξία της παράδοσης, την ανεξαρτησία της τέχνης, την ανανεωτική πορεία του έργου του δημιουργού, καθώς και την απόσβεση της προσωπικότητας.

Ο Αράγης αναφέρεται στον Ροΐδη, στον οποίο αποδίδει την εισαγωγή στην κριτική λογοτεχνική σκέψη των εννοιών της *ελληνικότητας*, του *περιβάλλοντος* (παράδοση), την εκλεκτική μνήμη σε σχέση με τα αξιόλογα λογοτεχνικά έργα και την κριτική στάση προς την ηθογραφία, καθώς και τη στροφή της θεματολογίας προς την πόλη. Ο επόμενος κριτικογράφος Κωστής Παλαμάς προσθέτει στον προηγούμενο προβληματισμό την έννοια του ύφους, της εθνικότητας αλλά και των νόμων με τους οποίους κρίνεται η τέχνη, τη σημασία του θέματος στη λογοτεχνία, την θετική αξιολόγηση του έργου του Κάλβου, καθώς και την πνευματική απόσταση μεταξύ των Επτανησίων και της Αθήνας. Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος εισάγει με τη σειρά του στον κριτικό προβληματισμό την έννοια του ασυνείδητου, ο Γ. Αποστολάκης τη στιγμή της αιωνιότητας και την έννοια της μεταμόρφωσης και ο Τέλλος Άγρας την είσοδο «των πραγμάτων» στην ποίηση και τη δημιουργική υπόσταση της λογοτεχνικής κριτικής.

Σημαντική αναφορά γίνεται από τον ανθολόγο στο γλωσσικό ζήτημα, καθώς στο βιβλίο εκπροσωπούνται κείμενα από όλες τις τάσεις, δηλαδή τη μετάβαση από τον αρχαϊσμό, στην καθαρεύουσα, τον δημοτικισμό και την καθομιλουμένη αστική γλώσσα.

Στην κριτική του για το έργο του Σολωμού ο Γ. Αποστολάκης γράφει: «Όμως το σπουδαιότερο έργο εκείνης της χρονιάς (1824) κι' ως την ώρα πάει να πει το σημαντικότερο για την πνευματική μόρφωση του έθνους μας είναι ο Διάλογος του

Για την «Ανθολογία της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής» του Γ. Αράγη – γράφει η Νότα Χρυσίνα | frear

{στο διαδίκτυο}

γλώσσας, αλλά και γιατί μας βοηθά να γνωρίσουμε την πνευματική και ψυχική κατάσταση του μοναδικού ποιητή μας στη σπουδαιότερη περίοδο της εθνικής ζωής μας».

Ο μελετητής της λογοτεχνίας αλλά και ο απλός αναγνώστης θα μπορέσει μέσα από την Ανθολογία της Νεοελληνικής Λογοτεχνικής Κριτικής να σχηματίσει μια γενική εικόνα τόσο της νεοελληνικής λογοτεχνίας όσο και της εξέλιξης της κριτικής λογοτεχνικής σκέψης που συμπλήρωσε δημιουργικά την πρώτη. Όπως σημείωσε στην εισαγωγή του ο Γ. Αράγης μέσα στους στόχους του βιβλίου είναι να προκαλέσει γόνιμο προβληματισμό αλλά και να αποτελέσει κίνητρο ώστε ο αναγνώστης να ανατρέξει στα ίδια τα λογοτεχνικά έργα και κριτικά κείμενα.

Η Ανθολογία θα αποδειχθεί πολύτιμος σύμβουλος, πυξίδα αλλά και ένα άριστο μέτρο σύγκρισης για όλους εμάς που γράφουμε κριτικά λογοτεχνικά κείμενα και παρουσιάζεις την εποχή του Διαδικτύου. Για τους ίδιους λόγους θα αποτελέσει, επίσης, και ιστορικό ντοκουμέντο.

[Πρώτη δημοσίευση στο ηλεκτρονικό *Φρέαρ*. Δείτε τα περιεχόμενα της έντυπης έκδοσης [εδώ](#).]

Share this:

featured

Γιώργος Αράγης

Νότα Χρυσίνα